

Telemedicina – pregatiri pentru încă un pas înainte

Criza generata de pandemia Covid-19 a reprezentat imboldul necesar pentru reglementarea consultațiilor medicale prin mijloace de comunicare la distanță, în ultimele luni observându-se încercări ale legiuitorului de a crea un cadru legal pentru acestea. În continuare, o scurta radiografie a eforturilor de până acum și a propunerii de reglementare cadru.

Primii pași în reglementarea telemedicinii

Înainte de situația excepțională generată de pandemie, teleconsultația se lovea de un vid legislativ, neexistând un cadru legal **care sa acomodeze aceasta nevoie**, deși conceptul de „telemedicina” nu este o noutate absolută în peisajul medical autohton. În septembrie 2009 a fost inaugurat un sistem de telemedicina de urgență care conectează unități medicale cu scopul de a oferi sprijin, prin intermediul unui sistem de videoconferință și a aparaturii de monitorizare a semnelor vitale, spitalelor interconectate la două centre de comanda, Spitalul Clinic de Urgență București (Spitalul Floreasca) și Spitalul Clinic Județean Târgu Mureș. Mai mult, ca urmare a modificării Legii 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății din anul 2018 s-a introdus mențiunea ca începând cu anul 2018, din sistemul informatic și informațional din sănătate fac parte și sistemul informatic de telemedicina rurală și sistemul informatic de telemedicina al apărării.

Cu toate ca în ultimii ani reprezentanți ai comunității medicale au militat pentru reglementarea telemedicinii și a consultațiilor la distanță, până la 16 martie 2020, când a fost instituită starea de urgență la nivel național, legiuitorul nu a rezonat cu aceste solicitări. Abia pe fondul unui sistem medical suprasolicitat din cauza noului coronavirus, s-a ajuns la **o adaptare a acordării consultațiilor** pentru a ține cont de măsurile excepționale luate de autorități și de realitatea ca celelalte afecțiuni nu au disparut.

Un prim pas în sensul reglementării concrete a telemedicinii a fost realizat în perioada stării de urgență, prin Hotărârea de Guvern nr. 252/2020 privind stabilirea unor măsuri în domeniul sănătății pe perioada instituirii stării de urgență pe teritoriul României, care cuprindea mențiuni privitoare la consultațiile la distanță.

Ulterior, prin OUG 70/2020 privind reglementarea unor măsuri, începând cu data de 15 mai 2020, în contextul situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2 s-a menținut un cadru legislativ temporar al telemedicinii. Astfel, aceasta ordonanță menționează expres ca serviciile medicale constând în asistența medicală primară și ambulatoriul de specialitate clinic se vor putea acorda până la data de **30 septembrie 2020** și prin consultații la distanță, utilizând orice mijloace de comunicare. Nevoia de flexibilitate nu va dispărea după această dată, astfel încât, sunt necesari și alți pași.

Propunere de reglementare „permanenta”

Legiuitorul a facut un prim pas spre consacrarile legislative permanente a telemedicinii prin elaborarea unui proiect de lege pentru acordarea de servicii medicale la distanta, proiect care a fost inregistrat la Senat in urma cu o luna („**Proiectul**”). Proiectul isi propune sa reglementeze telemedicina astfel incat aceasta sa poata fi utilizata la scara larga, in relatia medic-pacient independent de evolutia situatiei generate de pandemie, **ca alternativa la consultațiile la cabinet** pentru servicii cuprinse in pachetul de baza, respectiv in pachetul minimal de servicii medicale.

Proiectul stabileste procedurile medicale ce vor putea fi practicate prin intermediul telemedicinii, printre care amintim stabilirea unui diagnostic, interpretarea rezultatelor investigatiei medicale sau supravegherea starii de sanatate a pacientilor.

Avand in vedere aceste aspecte, anticipam existenta unei presiuni asupra specialistilor, examenul clinic desfasurandu-se exclusiv pe baza discutiilor cu pacientul, fara posibilitatea de a observa in mod direct simptomatologia acestuia. De altfel, Proiectul mentioneaza expres faptul ca **pacientul va fi informat in legatura cu limitele consultului la distanta** si in legatura cu necesitatea apelarii cabinetului sau 112, in cazul agravarii simptomelor. In orice caz, consideram oportuna o abordare treptata a telemedicinii, raportata la specificul fiecarui pacient, de exemplu, in cazul pacientilor cu anumite boli cronice, consultul de rutina putand fi efectuat mult mai facil prin mijloace de comunicare la distanta.

In urma teleconsultatiei medicul va consemna in registrul de consultatii si in fisa pacientului raportul privind consultatia la distanta sau, daca e cazul, eventualele incidente tehnice survenite in timpul acesteia.

Mai mult, potrivit Proiectului, anumite documente medicale precum biletele de trimitere pentru investigatii, prescriptiile medicale, recomandarile sau certificatele de concediu medical se vor putea obtine in urma teleconsultatiei prin mijlocul de comunicare convenit intre medic si pacient.

In privinta prescriptiilor medicale ce pot fi acordate in urma consultatiei la distanta, Proiectul prevede ca prescriptia electronica emisa online este validata de Sistemul Informatic pentru Prescriptia Electronica (SIPE) si nu necesita semnatura olografa, parafa medicului sau stampila cabinetului, fiind identificata de farmacie pe baza unor elemente de identificare pe care pacientul le va primi in format electronic, fapt de natura sa garanteze veridicitatea prescriptiilor medicale.

Precizam ca, daca in ce priveste prescriptiile medicale reglementarea propusa ofera cateva detalii, in privinta biletelor de trimitere Proiectul nu mentioneaza sistemul prin care se vor elibera sau elementele de identificare pe care acestea le vor avea. Speram ca aceste chestiuni sa fie antamate in cadrul dezbaterilor din Parlament ori cu ocazia elaborarii normelor metodologice.

Conform Proiectului, consultațiile la distanta urmeaza a fi acordate si decontate de CNAS conform reglementarilor legale in vigoare aplicabile consultațiilor la cabinet.

Intr-o nota optimista, alegem sa remarcam deschiderea autoritatilor spre crearea unui cadru general, pe termen lung, pentru adaptarea serviciilor medicale la realitatea sociala. Urmarim cu interes evolutia Proiectului, dar si a normelor metodologice, si ne exprimam speranta ca medicii, farmacistii si alti specialisti din domeniul medical sa aduca propuneri pertinente in vederea crearii unui cadru legal coerent din toate punctele de vedere.

Câteva efecte anticipate

Adoptarea Proiectului va provoca actorii de pe piata serviciilor medicale la adaptarea in vederea integrarii telemedicinii in activitatea acestora. Menționam ca, deși marii jucatori pe piata serviciilor medicale au facut acest

pas încă din perioada stării de urgență, pregătirile pentru adaptarea activității medicale la mediul online trebuie extinse semnificativ pentru un progres real în acest sens.

Avantajul, dacă se vor realiza demersurile necesare pentru implementarea propunerilor de telemedicină, va consta în faptul că serviciile medicale de bază ar urma să devină mai accesibile, anumite proceduri desfășurându-se cu celeritate, fapt ce, sperăm, va contribui la coerența sistemului medical în general.

În prezent, sistemul medical din România nu este pregătit pentru o schimbare de asemenea anvergură. Mai mult, chiar dacă sistemul informatic din domeniul medical va putea fi adaptat astfel încât să permită implementarea telemedicinii, există riscul ca aceasta să nu fie pusă în valoare din cauza reticenței utilizatorilor. Astfel, inovația va trebui să răzbească prin zidul nesiguranței, al paranoiei sau al necunoașterii, atât din partea profesioniștilor din domeniul medical și domeniile suport, cât și din partea pacienților. De aceea, considerăm că va fi oportună o campanie de informare a acestora, pentru ca utilizatorii medicinei să fie informați și asistați pas cu pas în vederea familiarizării cu telemedicina.

În final, menționăm că încercarea de reglementare a telemedicinii se încadrează în efortul de digitalizare și modernizare a serviciilor din toate domeniile, inclusiv educație, servicii publice etc. La fel ca în cazul acestor alte inițiative, va trebui să se asigure și respectarea regulilor privind protecția datelor cu caracter personal, precum și securitatea informațiilor schimbate prin mijloacele de comunicare la distanță între medici și pacienți. Totuși, pentru ca acest efort de modernizare să poată fi valorificat în mod corespunzător, nu numai legiuitorul trebuie să fie deschis către schimbări, ci și ceilalți participanți la piața serviciilor din România, fiind necesară conlucrarea medicilor, farmaciștilor și a societății civile pentru a permite crearea unui cadru pentru un sistem medical modern.